

Brüssel, 15.3.2017
COM(2017) 131 final

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

määruse (EL) 2016/369 (erakorralise toetuse andmise kohta liidus) rakendamise kohta

Sisukord

I.	Sissejuhatus.....	3
II.	Erakorralise toetuse määrusest tulenev kasu	4
1)	Erakorralise toetuse vahendi lisandväärtus liidus	4
a.	Abi kohaletoimetamise kiirus	4
b.	Mõjutatud elanikkonna vajadustega tegelevad kogenud humanitaarpartnerid	5
c.	Selge rõhuasetus humanitaarabile.....	5
d.	Täiendus olemasolevatele vahenditele	5
e.	Tõendatud erialase pädevuse ja järelvalvesuutlikkuse olemasolu	5
2)	Väljundid ja tulemused.....	6
a.	Peavarju pakkumine	6
b.	Talveks valmistumine	7
c.	Sularahatoetused	7
d.	Kaitsetegevus	7
e.	Haridus	8
f.	Tervishoiuteenuste osutamine.....	8
g.	Toit, toiduks mittekasutatavad tooted ja muud meetmed	8
III.	Koostöö ja teabevahetus	9
1)	Pagulas- ja rändekriisile reageerimise koordineerimine ELi tasandil	9
2)	Koordineerimine ja koostöö mõjutatud liikmesriigiga	9
3)	Koostöö partnerorganisatsioonide vahel	10
4)	Teave Kreekas võetavate hädaabimeetmete kohta.....	10
IV.	Edasine tegevus.....	10

I. Sissejuhatus

2015. ja 2016. aastal sisenes Vahemere idaosa rändeteed pidi Euroopa Liitu (EL) ligikaudu 1,1 miljonit potentsiaalselt rahvusvahelist kaitset vajavat isikut ja ebaseaduslikku rändajat (edaspidi „pagulased ja rändajad“). Pagulaskriisi tipphetkel 2015. aasta suvel saabus Kreekasse iga päev 10 000 rändajat ja pagulast. Selline ootamatu sissevool tekitas ELis humanitaarhädalukorra.

Kuigi EL on juba loonud rahastamisvahendid, mille kaudu abistada liikmesriike eri liiki siseprobleemide lahendamisel ja väljendada solidaarsust katastroofi tõttu kannatanud piirkondadele, näitas pagulaskriisi erakordne ulatus, et ükski neist ei olnud ELi ulatuslike humanitaarabivajaduste rahuldamiseks täielikult sobiv. Üks aspekt, mida komisjon rõhutas oma teatises Euroopa rände tegevuskava raames võetud prioriteetsete meetmete rakendamise olukorrast,¹ on see, et EL peab looma suutlikkuse humanitaarabi andmiseks ELi piires, et toetada liikmesriike, kes seisavad silmitsi suure hulga pagulaste ja rändajatega. Vaja oli kiire reageerimissuutlikkusega paindlikku rahastamisvahendit, mis põhineks Euroopa solidaarsusel ja võimel mobiliseerida olemasolevaid vahendeid.

Selles kontekstis kutsus Euroopa Ülemkogu 19. veebruaril 2016 komisjoni üles „tagama ELi suutlikkus anda liidus humanitaarabi koostöös selliste organisatsioonidega nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet (UNCHR), et toetada riike, kes seisavad silmitsi suure hulga pagulaste ja rändajatega, tuginedes humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadi kogemusele“.²

2. märtsil 2016 võttis komisjon vastu oma ettepaneku nõukogu määruse (EL) 2016/369 kohta (erakorralise toetuse andmise kohta liidus)³. Nõukogu võttis määruse vastu 15. märtsil 2016⁴.

Vastavalt Euroopa Ülemkogu üleskutsele tugineb määrus komisjoni Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) poolt paljude aastate jooksul oma pädevusse kuuluvates valdkondades omandatud kogemustele, võimaldades liidus kasutada oma kolmandates riikides rakendatud meetmetest saadud oskusteavet. Lisaks ei ole määruse eesmärk mitte ainult tulla toime erakorraliste humanitaarprobleemidega, mis tulenevad jätkuvast rändesurvest liidu välispiiridel, vaid ka mis tahes liiki humanitaarolukorda tugevalt mõjutavate loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud katastroofide haldamisega ELis. Seetõttu on määruses sätestatud ka see, et kõiki ELi rahastatud erakorralisi toetusi antakse ja kasutatakse kooskõlas rahvusvaheliselt kokkulepitud humanitaarabi aluspõhimõtetega, milleks on inimlikkus, neutraalsus, erapooletus ja sõltumatus.

Lisaks sellele nähakse määruses tõhususe suurendamiseks ette, et hädaolukordadele reageerimise operatsioone teostavad partnerorganisatsioonid⁵, kellega komisjon on allkirjastanud partnerluse raamlepingu või finants- ja haldusraamistiku lepingu. Kuid juhul kui erakorralist toetust antakse ELi liikmesriigi territooriumil, kehtivad erinõuded. Eelkõige „toetab ja täiendab“ erakorraline toetus „mõjutatud liikmesriikide võetavaid meetmeid“⁶ ning tagatud peab olema tihe koostöö ja konsulteerimine nende liikmesriikidega.

¹ COM(2016) 85 final, Brüssel, 10.2.2016.

² Euroopa Ülemkogu järeldused EUCO 1/16, Brüssel, 18.–19. veebruar 2016.

³ COM(2016) 115 final, Brüssel, 2.3.2016.

⁴ ELT L 70, 16.3.2016, lk 1.

⁵ Need hõlmavad rahvusvahelisi organisatsioone, mittetulunduslikke valitsusväliseid organisatsioone ning liikmesriikide spetsialiseeritud ameteid.

⁶ Vt nõukogu määruse (EL) 2016/369 artikli 1 lõige 2.

Õigusliku alusega on ette nähtud, et erakorraline toetus aktiveeritakse kolmeks aastaks kuni 16. märtsini 2019 pagulas- ja rändekriisi humanitaartagajärgede haldamiseks.

Varsti pärast nõukogu määruse vastuvõtmist muutus olukord Vahemere idaosa rändeteel oluliselt. Pärast 18. märtsi 2016. aasta ELi-Türgi avaldust⁷ vähenes ebaseaduslike piiriületuste arv Türgist Kreekasse järsult ning kuni 6. märtsini 2017 oli see keskmiselt 79 inimest päevas⁸. Kuid ajutine piirikontrolli kehtestamine mõnede liikmesriikide välispiiril ja mõnede teiste Vahemere idaosa rändeteel äärsete riikide välispiiril jättis Kreekasse üle 62 000 murettekitavas olukorras isiku, kellest 14 000 asub saartel⁹. See tõi kaasa märkimisväärse vajaduse humanitaarabi, sealhulgas toiduabi, peavarju, tervishoiuteenuste, vee, sanitaar- ja hügieenivahendite (WASH), toiduks mittekasutatavate toodete (NFId) ja kaitsealase abi järele.

Tuleb märkida, et 2016. aastal oli Kreeka ainus liikmesriik, mis vastas kahele määruses sätestatud abikõlblikkuse tingimusele:

- katastroofi erakordsel ulatusel ja mõjul on tõsised ja laiaulatuslikud humanitaartagajärjed ühes või mitmes liikmesriigis; ning
- kui ükski muu liikmesriikidele ja liidule kättesaadav vahend ei osutu piisavaks.

Selle tulemusena olid kõik selle määruse alusel rahastatud meetmed seni suunatud üksnes Kreeka humanitaarolukorra lahendamiseks.

Vastavalt määruse artikli 8 lõikele 1 on käesoleva aruande eesmärk anda ülevaade liidus antava erakorralise toetuse vahendi peamistest mõjudest pärast selle kasutuselevõttu, analüüsida peamisi ettetulnud probleeme ning visandada tulevikuks kavandatavad meetmed.

II. Erakorralise toetuse määrusest tulenev kasu

Kreeka pagulas- ja rändekriisi ohjamise eest lõplikult vastutavate Kreeka ametiasutuste juhistel põhinev määrus on võimaldanud humanitaarabi andjatel kriisi humanitaartagajärgede haldamisele kiiresti kaasa aidata. See on andnud kõigis sektorites käegakatsutavaid tulemusi rohkem kui 45 000 abisaaja jaoks rohkem kui 30 paigas nii saartel kui ka Kreeka mandriosas.

Uue vahendi peamised positiivsed tulemused ja tegevusväljundid on esitatud allpool.

1) Erakorralise toetuse vahendi lisandväärtus liidus

Erakorralise toetuse vahend loodi akuutsetest kriisidest tulenevatele tõsistele humanitaartagajärgedele reageerimiseks. 2016. ja 2017. aastal võimaldas see liidul anda asjakohast ja õigeaegset toetust pagulastele ja rändajatele Kreekas. Iseloomulikud jooned on järgmised:

a. Abi kohaletoometamise kiirus

Erakorralise toetuse vahendi aluseks on mis tahes maailma paigas hädaolukordade lahendamiseks kohandatud menetlused ja väljaõppinud personal. Pärast rahastamisprioriteetide kindlaksmääramiseks teostatud vajaduste hindamist teatas komisjon

⁷ Vt <http://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2016/03/07-eu-turkey-meeting-statement/>.

⁸ Vastavalt Kreeka ametiasutustelt struktuurireformi tugiteenistusele esitatud andmetele.

⁹ Kreeka ametiasutuste andmed 28. veebruari 2017. aasta seisuga: <http://mindigital.gr/index.php/προσφυγικό-ζήτημα-refugee-crisis/1009-summary-statement-of-refugee-flows-03-03-2017>.

19. aprillil 2016, viis nädalat pärast määruse vastuvõtmist esimesest 83 miljoni euro suurusest eraldisest¹⁰ kaheksale partnerorganisatsioonile. Kohe pärast lepingute allkirjastamist ja vaid mõned päevad pärast esialgse rahastamise alustamist eelarvepädeva institutsiooni poolt, pakuti kohapeal juba peavarju, pesemisvõimalusi, tervishoiuteenuseid, kaitset ja haridust.

b. Mõjutatud elanikkonna vajadustega tegelevad kogenud humanitaarpartnerid

Abi annavad kogenud humanitaarpartnerid – ÜRO asutused, rahvusvahelised organisatsioonid ja valitsusvälised organisatsioonid, kelle oskused, erialateadmised ja usaldusväärne juhtimine humanitaarabivajadustele kiiresti reageerimisel on viinud komisjoniga raamkokkulepete allkirjastamiseni. Seni on komisjon ELi rahalisi vahendeid eraldanud neljateistkümnele partnerile, kes on Kreekas tegutsenud juba alates pagulaskriisi algusest. Need partnerid tagavad ka selle, et abi antakse kooskõlas rahvusvaheliste humanitaarpõhimõtetega.

c. Selge rõhuasetus humanitaarabile

Kuigi teised olemasolevad ELi vahendid, näiteks Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (AMIF), Sisejulgeolekufond (ISF), Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks (FEAD) või looduõnnetuste puhul Euroopa Liidu Solidaarsusfond (EUSF) võivad pakkuda märkimisväärset mahus rahalisi vahendeid abi andmiseks Euroopas, sõltuvad nad suuresti riikide valitsuste haldus- ja tegevussuutlikkusest, mis võib juba olla märkimisväärse rahalise ja majandusliku surve all. Lisaks ei ole nende fondide eesmärk suurte pagulaste ja rändajate rühmade humanitaarvajaduste rahuldamine.

Ka Euroopa Liidu kodanikukaitse mehhanism annab liikmesriikide vabatahtlike annetuste kaudu palju vajalikku toetust, kuid ei oma piisavalt vahendeid pagulaskriisist tulenevate ulatuslike struktuursete humanitaarvajadustega toimetulekuks.

Erinevalt nimetatud fondidest saab erakorralise toetuse vahendi kaudu kiiresti rahastada konkreetset humanitaarabi hädaolukordade puhul.

d. Täiendus olemasolevatele vahenditele

Erakorralise toetuse saamiseks ei pea mõjutatud liikmesriigid uusi struktuure või institutsioonilisi mehhanisme looma. Pigem on erakorralise toetuse vahend mõeldud täiendava humanitaarabi andmiseks, pakkudes täiendavaid inimressursse ja rahalisi vahendeid. Tegevus Kreekas on tõestanud, et toimivad sidekanalid ja tõhus koordineerimismehhanism, mida toetavad vastavad töötajad vastutavates riigiasutustes, on edu saavutamisel möödapääsmatud.

e. Tõendatud erialase pädevuse ja järelevalvesuutlikkuse olemasolu

Komisjonil on kogu maailma hõlmav valdkondlike ja kohapealsete ekspertide võrgustik. Kolme sellist eksperti kasutati rahastatud meetmete järelevalveks ja koordineerimiseks kohapeal. Nende ekspertide osalus on humanitaarvaldkonna partnerite töö toetamisel ja Kreeka ametiasutustega suhtlemisel äärmiselt oluline. Selline viivitamatu tegutsemine oli ELi rahastatavate projektide kiire toimimise eeldus. Lisaks saadeti Kreekasse ka mõned komisjoni teemavaldkondade eksperdid (nt tervishoiuteenuste, kaitse ja soolise võrdõiguslikkuse küsimuste eksperdid), et nad käivitaksid hoogsalt tegevuse oma pädevusvaldkonnas.

---

¹⁰ Vt IP/16/1447, Brüssel, 19.4.2016.

2) Väljundid ja tulemused

2016. aastal olid peamised tegevusprioriteedid peavarju pakkumine ja talveks valmistumine, abi sularahaliste toetustena, saatjata alaealiste kaitse, hariduse andmine hädaolukordades ja tervishoiuteenuste pakkumine¹¹.

Kokku sõlmiti 2016. aastal lepinguid 191,9 miljoni euro suuruses summas järgmiselt:

Partner ¹²	Lepingusumma
OXFAM-NL	6 000 000
STC-UK	7 000 000
DRC-DK	14 870 000
IRC-UK	16 500 000
UNHCR-CH	65 000 000
MDM-BE	7 000 000
ASB-DE	6 800 000
IFRC-CH	17 000 000
NRC-NO	11 000 000
IOM-CH	17 800 000
CARE-DE	3 500 000
MCE-UK	6 250 000
UNICEF-US	8 500 000
TDH-CH	4 700 000
KOKKU	191 920 000

Tabel. ELi rahastus lepingulise partneri kohta 2016. aastal

a. Peavarju pakkumine

Komisjon eraldas UNHCR-ile, IOM-ile, IRC-le, IFRC-le, ASB-le, DRC-le, NRC-le ja OXFAM-ile 80 miljonit eurot **peavarju** pakkumiseks rohkem kui 35 000 Kreekas asuvale murettekitavas olukorras isikule. Koostöös Kreeka ametiasutustega on erakorralise toetuse vahendist rahastatud töid teostatud 30-s riigi mandriosas asuvas ajutist ja alalist peavarju pakkuvast paigas Kreeka valitsuse tuvastatud 49-st sellisest paigast. Alates 2017. aasta 14. veebruarist on nendes paikades peavarju leidnud 11 568 inimest ning paikade kogusuutlikkus on 18 510 kohta. Tegevus hõlmab töid ala arendamisel, telkide pakkumist (algjärgus), konteinerite paigaldamist ning olemasolevate hoonete talvekindlaks muutmist ja remonti. Samuti hõlmasid reageerimismeetmed veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuste, kütte- ja elektrisüsteemide ja vahendite parandamise, arendamise ja ehituse rahastamist.

¹¹ Erakorralise toetuse andmise otsus: tegevusprioriteedid, kättesaadav aadressil <http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/esop.pdf>.

¹² OXFAM, ÜRO pagulaste ülemvolinik (UNHCR), Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM), Rahvusvaheline Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsioon (IFRC), Rahvusvaheline Päästekomitee (IRC), Taani Pagulasnõukogu (DRC), Arbeiter-Samariter-Bund (ASB), organisatsioon Save the Children (STC), Médecins du Monde (MDM), Norra Pagulasnõukogu (NRC) ja ÜRO Lastefond (UNICEF), Care International (CARE), Mercy Corps (MCE) ja Terre des Hommes (TDH).

b. Talveks valmistumine

Partnerorganisatsioonid on osalenud meetmetes, mis aitavad talveks valmistuda ja hõlmavad peavarju ja veevarustus- ja kanalisatsiooniteenust ning nende süsteemide hooldust. Need meetmed on elutingimusi märkimisväärselt parandanud ja taganud turvalise peavarju talvekuudeks. Kõik 30 erakorralise toetuse vahendist rahastatud peavarju pakkumise ala on talvekindlad. Teostatud tegevused hõlmasid soojustamist, kütteseadmete paigaldamist ja ohutuse suurendamist suurenenud tuleohtu leevendamiseks.

Kreeka valitsus on 14 mandril asuva paiga taristuarendamise ja talvekindlaks muutmise¹³ teinud ainuüksi ÜRO pagulaste Ülemvoliniku Ameti ülesandeks. Talveks ettevalmistavad tegevused ÜRO pagulaste Ülemvoliniku Ametile usaldatud paikades olid sõltuvalt kohast erinevad. Mõnel juhul on UNCHR paigaldanud moodulmajad¹⁴, kuid mujal on remonditud olemasolevaid hooneid ja ajakohastatud rajatisi¹⁵.

Ülejäänud näited on järgmised:

- IFRC on pakkunud ajutist peavarju ja vajalikke vahendeid, sealhulgas telke, põrandakatteid, soojustusmaterjali ning kütteseadmeid ja petrooleumi Softexi ja Cherso ajutistes peavarju pakkumise paikades.
- ASB on valgustuse ja kütte võimaldamiseks ühendanud hooneid elektrivõrku Diavata ja Anagnostopoulou rajatistes.
- IOM teostab ümberehitus- või uuendustöid järgmises kuues paigas: Agios Andreas I, Agios Andreas II, Thiva, Serres, Drama, Kavala.

Otsene talveks valmistumise meede oli ka paljude ebapiisavates või puudulikes rajatistes asuvate inimeste üleviimine hotellidesse või korteritesse. Alates 2017. aasta 28. veebruarist on ainuüksi UNHCR üle viinud üle 3 100 isiku. Neis paikades elanud inimesed pidid taluma ebasoodsaid ilmastikutingimusi ja nende peavari oli puudulik, mis soosis terviseriske. Praeguse seisuga on talveks valmistumiseks kulunud ligikaudu 52 miljonit eurot.

c. Sularahatoetused

Kreekas asuvatele murettekitavas olukorras isikutele antud sularahalise toetuse suurus 2016. aastal oli 28,7 miljonit eurot. See summa kattis põhivajadused ning asendas hädaabivahendite (välja arvatud toiduabi) jaotamist. Kui peavarju pakkumise paikades valmivad piisavad köögirajatised, saab mitmeotstarbeliste toetustega katta Kreekas asuva pagulase leibkonna kõik põhivajadused, sealhulgas toiduabi. 2017. aasta veebruariks oli ettemaksekaartide näol sularahatoetusi saanud üle 35 000 inimese, kes elavad 55 peavarju pakkuvast paigas mandril ja saartel, ning kahes paigas, mis asuvad linnas. Sularahatoetused tagavad pagulastele ja rändajatele väärikuse, suurendades nende valikuvabadust, avaldavad otseselt soodsat majanduslikku mõju kohalikele vastuvõtivatele kogukondadele (kust ostetakse toitu ja ka toiduks mittekasutatavaid tooteid) ning kujutavad endast palju kulutasuvamat lahendust.

d. Kaitsetegevus

---

¹³ Nendeks paikadeks on Alexandria, Nea Kavala, Katsikas, Filippiada, Lagadikia, Redestos, Petra Olympou, Schisto, Andravida, Eleonas, Elefsina, Kipselohori, Thermophiles ja Rafina.

¹⁴ 150 Alexandrias, 180 Lagkadikias, 100 Filippiadas, 100 Katsikases ja 180 Schistos, 180 Nea Kavalas.

¹⁵ Andravidas, Elefsinas, Thermopileses, Eleonases, Rafinas.

Erakorralise toetuse vahendi raames eraldas komisjon kaitsetegevuseks Kreekas ASB-le, OXFAM-ile, IRC-le, UNHCR-ile, DRC-le, NRC-le, IFRC-le, STC-le, MCE-le, CARE-le, TDH-le ja UNICEF-ile 33 miljonit eurot. Sellest summast eraldati 23 miljonit eurot lastekaitsetegevuseks rohkem kui 21 000 Kreekas asuva alaealise pagulase ja rändaja kaitsmiseks¹⁶. Tegevused hõlmavad Kreeka hooldusnormide kohast psühhosotsiaalset tuge, lastesõbralikke ruume, juhtumipõhiseid süsteeme, perede otsimist ja 417 saatjata alaealistele ettenähtud hädaabikohta sihtotstarbelistes rajatistes. Kahel kolmandikul laagrites elavatest lastest on võimalus kasutada lastesõbralikke ruume, milleks on sihtotstarbelised turvalised alad laste kokkusaamiseks, mängimiseks ja normaalsustunde tagasisaamiseks, ning mis samal ajal võimaldavad kutselistel sotsiaaltöötajatel kindlaks teha ohustatud lapsi, kes vajavad eritoetust, ning lihtsustavad tihedamat kontakti vanematega. Ülejäänud tegevus hõlmab naiste, vanurite ja puuetega isikute kaitset ning selle tagamist, et pagulased ja rändajad oleksid oma staatuse ja õigustega hästi kursis.

e. Haridus

Rahvusvahelisele Migratsiooniorganisatsioonile on eraldatud 2,8 miljonit eurot laste kooli transportimiseks ning koolikomplektide jaotamiseks osale kooliealistest (4–17 aastastest) Kreekas elavatest pagulaslastest, vastavalt Kreeka haridusministeeriumi strateegiale teha haridus kättesaadavaks kõigile. Samal ajal eraldati 7,7 miljonit eurot toetamiseks rohkem kui 9 000 laagrites ja linnapiirkondades elavale lapsele täiendava mitteformaalse hariduse andmist¹⁷. Selline haridus hõlmab kirja- ja arvutusoskust ning kreeka, inglise ja pagulaslaste emakeele tunde.

f. Tervishoiuteenuste osutamine

Ligikaudu 15 miljoni euro suuruse erakorralise toetuse abil anti 2016. aastal esmast arstiabi, eriarstiabi, psühhosotsiaalset tuge ja suunati haiglaravile rohkem kui 38 100 isikut 26st mandril ja saartel asuvast laagrist. Iga kuu toimus vähemalt 10 000 arstlikku konsultatsiooni, lisaks vaktsineerimised ja psühhosotsiaalse toe pakkumine. Mis puudutab esmast arstiabi, siis pakkus IFRC 67 994 uut konsultatsiooni¹⁸; ASB – 15 000 konsultatsiooni; ja MDM – 25 966 konsultatsiooni. Lisaks tervishoiuministeeriumi poolt teostatud vaktsineerimistele on IFRC vaktsineerinud 2 763 last ja MDM 1 527 last. Kõik haiglaravi vajavad patsiendid on haiglasse paigutatud.

g. Toit, toiduks mittekasutatavad tooted ja muud meetmed

Toidu ja toiduks mittekasutatavate toodete jaoks eraldati 18,6 miljonit eurot erakorralist toetust. 2016. aastal ja 2017. aasta kahel esimesel kuul on ainuüksi UNHCR eraldanud üle 820 000 põhilise hädaabivahendi (tekid, riided, vihmakeebid, mütsid, kindad jne). Täiendavad 6,2 miljonit eurot on eraldatud partnerorganisatsioonidele ja see hõlmab toetust kohtade haldamiseks (üks partner koha jaoks), toetust operatsioonide ning koordineerimismeetmete tarvis.

---

¹⁶ Andmed 2017. aasta 31. jaanuari seisuga. [https://www.unicef.org/ceecis/General_data_January_2017_\(1\).pdf](https://www.unicef.org/ceecis/General_data_January_2017_(1).pdf).

¹⁷ Mitteformaalne haridustegevus toimub väljaspool riikide ametlikke süsteeme (neid ei saa erakorralise toetuse vahendi kaudu rahastada). Muu hulgas võimaldab see järele jõuda ning seejärel ametlikku koolisüsteemi integreeruda neil, kes pole mitu aastat koolis käinud.

¹⁸ Esmakordselt või teisel meditsiinilisel põhjusel konsulteeritud inimesed.

III. Koostöö ja teabevahetus

Hea koostöö kõigil tasanditel on mõtestatud tulemuste saavutamisel kõige olulisem. Eelkõige rõhutasid partnerorganisatsioonid, et häid tulemusi saavutati siis, kui oli tagatud hea koostöö Kreeka ametiasutuste ning kohalike partneritega. Humanitaarabi andmises esines viivitusi aga juhtudel, kui selline koostöö ei olnud optimaalne (nt peavarju pakkumine, talveks valmistumine ja kohtade elektriga varustamine, toiduga varustamine, turvaprobleemid).

Teine oluline faktor on suhtlemine kõigil tasanditel. Parem kontakt kohalike kogukondade ja abisaajatega on reageerimise tõhususe ja tulemuslikkuse seisukohalt esmatähtis. Välissuhtlus on vajalik selleks, et tagada ELi tegevuse asjakohane nähtavus ja mõistetavus. 2017. aastal jätkab komisjon sellesuunalist tööd humanitaarvaldkonna partneritega.

1) Pagulas- ja rändekriisile reageerimise koordineerimine ELi tasandil

Erakorralise toetuse vahendi raames võetud meetmed tuleb ellu viia täielikus sünergias ja koostöös teiste rahastamisvahenditega, eelkõige nendega, mille kaudu pakutakse erinevat hädaabitoetust. 2015. ja 2016. aastal oli EL suurim humanitaarabi andja Kreeka pagulaskriisis – ELi rahastus moodustas kogurahastusest 77 %¹⁹. Saavutamaks suurimat mõju ja vältimaks dubleerimist või lünki, on meetmete rakendamist vaja kõrgemal tasemel koordineerida nii komisjoni sees kui ka teiste ELi institutsioonide, ametite ja asutuste ning mõjutatud liikmesriikide asjaomaste asutustega.

2) Koordineerimine ja koostöö mõjutatud liikmesriigiga

Komisjon peab mõjutatud liikmesriigiga tegema jätkuvalt tihedat koostööd ning sellega konsulteerima, eelkõige seoses partnerite valikuga. Arvestades, et hädaabitoetust antakse lisaks ja täiendavalt mõjutatud liikmesriigi meetmetele, peavad komisjon ja selle partnerid töötama vastavalt Kreeka ametiasutuste väljatöötatud kavadele. ELil on küll märkimisväärsed kogemused humanitaarabi rahastamisel kolmandates riikides, kuid käesolev vahend andis esmakordselt võimaluse võtta humanitaarabimeetmeid ELi liikmesriigis. Ei tohi unustada, et Kreeka ametiasutused ei ole varem sellise ulatusega humanitaarkriisiga silmitsi seisnud.

Lihtsustamaks struktureeritumat koordineerimistegevust rändepoliitika ministriumiga on komisjon alates 2016. aasta maikuust korraldanud korrapäraseid videokonverentsikohtumisi ministriumi esindajate ja kõigi partnerorganisatsioonide osalusel. See tava tagab, et teave riigi ametiasutuste ja partnerorganisatsioonide otsuste kohta liigub ning võimaldab arutada erinevaid prioriteete ning leida jooksvatele probleemidele kiiresti lahendusi.

Mõjutatud liikmesriigi ametiasutuste läbipaistev perspektiivkavandamine on oluline faktor hea koostöö saavutamisel, mis omakorda on tõhusa, tulemusliku ja ühtse humanitaarabitegevuse eelduseks.

Finantsplaneerimisel on tehtud suuri edusamme. 2017. aasta veebruaris leppisid Kreeka valitsus ja komisjoni talitused kokku finantskavas, millega nähti ette vastuvõturajatiste ja pagulaste ja rändajate vajaduste rahastamine riigieelarvest, AMIFist ja erakorralise toetuse vahendi kaudu.

Edusammud on märgatavad ja koostöö riiklike ametiasutustega, kes on kriisile reageerimise eest tegelikult vastutavad, on abi tõhusa ja õigeaegse osutamise seisukohalt esmatähtis. See on

---

¹⁹ ÜRO humanitaarasjade koordineerimisbüroo, september 2016.

prioriteet ka 2017. aastal, mil erilist rõhku pannakse paremale planeerimisele ja tegevusotsustele.

3) Koostöö partnerorganisatsioonide vahel

2016. aastal kirjutasid 14 partnerorganisatsiooni alla komisjoniga sõlmitud lepingutele määruse kohaselt rahastatavate meetmete rakendamiseks Kreekas. Need organisatsioonid töötavad omakorda koos mitme meetmeid elluviiva partneriga. Kuna abisaajad on laiali üle kogu riigi, rendipindadel ning ametlikes ja mitteametlikes kohtades nii mandril kui ka saartel, on tõhus koostöö esmatähtis.

Nii kohalikul kui ka riiklikul tasandil loodi mitmeid valdkondlikke tööühmi ja teabe tsentraliseerimiseks kasutati IT-vahendeid²⁰. Komisjon ja Kreeka ametiasutused osalevad neis tööühmades, mis lihtsustavad teabevahetust ja koordineerimist ning toetavad aktiivselt ametiasutusi humanitaarabi andmisel.

Tõhusa koostöö säilitamine kõigi humanitaarabi andjate vahel koos reageerimise kõrgeimate standardite järgimisega on üks 2017. aasta prioriteet.

4) Teave Kreekas võetavate hädaabimeetmete kohta

ELi kodanike jaoks on erakorralise toetuse vahend selge solidaarsuse väljendus, tõestades, et kollektiivse jõupingutusega suudab EL raskete humanitaarväljakutsetega toime tulla. Seda silmas pidades edendab komisjon aktiivselt humanitaarvaldkonna partnerite tõhusat teabevahetust ja nähtavust ning on suurendanud ka omapoolset teavitamistegevust, eelkõige oma veebisaidil ning sotsiaalmeedias.

Lisaks peab teavitamistegevus hõlmama ka kohalikke kogukondi ja rändajatest elanikkonda Kreekas, et suurendada nende kaasatust ning tulla paremini toime nende rühmade vastupanuga.

Kuigi 2016. aastal tehti rohkelt edusamme, oodatakse partnerorganisatsioonidelt 2017. aastal rändajaid ja kohalikke elanikke hõlmava teavitustegevuse ja teabevahetuse vallas rohkem jõupingutusi ja tulemusi.

IV. Edasine tegevus

Kuigi Kreeka kõige kiireloomulisemate humanitaarabivajaduste rahuldamisel on palju ära tehtud, tuleb tegeleda veel mitmete lünkadega, mida on täpsemalt kirjeldatud 2017. aasta erakorralise toetuse tegevusprioriteete käsitlevas dokumendis²¹. Erakorralist toetust antakse täielikus kooskõlas Kreeka valitsuse ja asjaomaste komisjoni talituste vahel kokku lepitud 2017. aasta finantsplaneeringuga, et tagada kõigi vahendite ja tegevuste vastastikune täiendavus.

Mis puudutab **peavarju**, siis majutatakse pagulasi ja rändajaid mitmesugustes eri kvaliteediga kohtades, sealhulgas nii ajutistes kui püsivamates majutuspaikades. 2017. aasta prioriteet on liikuda linnades asuvate üüripindade suunas, kus oleks juurdepääs sotsiaalteenustele, sest pikema viibimise puhul on selline majutus vääriskam.

2016. aastal ning 2017. aasta esimestel kuudel on pagulaslaagrites pakutud iga päev sooja toitu. Et murettekitavas olukorras inimesed saaksid oma **toitu** ise osta ja valmistada, on

²⁰ Vaata <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>.

²¹ Vaata <http://ec.europa.eu/echo>.

eesmärk järjest suurendada **mitmeotstarbelist sularahasüsteemi**, võttes eeskujuks 2016. aastal väljatöötatud toiduks mittekasutatavate toodete jaoks mõeldud sularahaabiprogramme. See süsteem täiendab varjupaika pakkuvates kohtades juba tehtud või käimasolevaid taristuinvesteeringuid elektrivõrkude ja ühiste köögi- ja pesuruumide ehitamiseks.

Tervishoiu valdkonnas tuleb tagada esmaabi andmise võimekus ning erakorraline arstiabi, vajadusel koos riikliku tervishoiusüsteemi asjakohase kaasamisega. Tuleb tagada juurdepääs põhiliste tervishoiuteenuste paketi- ning lihtsustada seda transpordi ja tõlkimise tagamisega. Vaktsineerimiskampaaniaid tuleb laiendada.

Veevarustus- ja kanalisatsioonirajatised on paljudes kohtades ebapiisavad. Seetõttu tuleb jätkata selliste rajatiste ehitust.

Kaitsetegevuse osas tuleb prioriteediks seada hädaolukorras laste kaitsmine, näiteks perede otsimine ja taasühendamine, ning psühhosotsiaalne tugi konfliktist ja sundümberasustamisest mõjutatud lastele. Rahastatakse ka tõlketeenuseid, et lihtsustada suhtlemist pagulaste ja rändajatega nende oma keel(t)es. Lisaks alaealistele hõlmavad kaitsevajadused ka juhtumipõhist lähenemist haavatavatele isikutele, näiteks puuetega inimestele, üksikemadele jt.

Seoses **haridusega** on mitteformaalse hariduse valdkonnas vaja jätkuvalt toetada Kreeka valitsuse jõupingutusi riikliku hariduse andmisel kõigile pagulaste ja rändajate lastele. Lisaks vajavad noored (15–24aastased) pagulased ja rändajad juurdepääsu kvaliteetsetele ja kaasavatele õppimisvõimalustele ning kutseõppele ning täiskasvanute keelekursustele, et omandada eluks vajalikke oskusi ning integreeruda edukalt Euroopa ühiskonda.

Erakorralise toetuse andmine Kreekas algas otsekohe pärast määruse vastuvõtmist. Aasta hiljem ei ole kõik vajadused veel rahuldatud ning seetõttu ei ole soovitatav praeguses etapis abi andmist katkestada. Sellest hoolimata tuleks kaaluda eri võimalusi selle järkjärguliseks lõpetamiseks ning vastutuse üleandmiseks Kreeka valitsusele. Eelkõige tuleks 2017. aasta lõpus korraldada partneritega arutelu, et kavandada väljumisstrateegia 2018. aastaks, arvestades, et määrus aktiveeriti vaid kolmeks aastaks.

Esimese rakendusaasta jooksul määruse alusel võetud meetmetest tulenev kasu on silmanähtav. Määruse olemuslik paindlikkus, mis võimaldas komisjonil teha koostööd usaldusväärsete ja kogunud partneritega, tegi Kreeka humanitaarabivajaduste rahuldamise palju lihtsamaks. Kiirele reageerimisele on kaasa aidanud ka kolmandates riikidest saadud kogemuste ülekanne ELi liikmesriigile.